

چشمه‌ای در پلازا رئال،
بارسلون

تاریخ هزار ساله کاتالونیا

نوشته فرانسسک والوردو

حتی بسیاری از اسپانیولی‌ها از آن بی‌خبرند. لذا جشن هزارمین سال بوجود آمدن این سرزمین از یک واقعه سیاسی محض مهمتر است.

کاتالونیا سرزمینی است کوچک بوسعت ۳۲۰۰۰ کیلومتر مربع که در کناره شمال شرقی شبه جزیره ایبری واقع شده و بخشی از کشور پادشاهی اسپانیا را تشکیل می‌دهد. گرچه کاتالونیای تاریخی شامل بخشی از جنوب فرانسه نیز بوده، و امروزه حتی عده‌ای معتقدند که کاتالونیا قسمتهایی از والن سیبا، بالریک، اندورا و بخش فرانسوی بیرنه را که زبانشان کاتالان (کاتالونیایی) است در بر می‌گیرد. ما با

ده قرن پیش از این کنت بارسلون علقه‌های وفاداری فئودالی را که او را به لرد ارباب خود، شاه فرانسه، وابسته می‌نمود تحکیم کرد. از آن زمان به بعد ماهیت ارضی، اجتماعی و سیاسی متمرکز در مقر اشرافی بارسلون تقویت شد و از قرن سیزدهم به بعد کاتالونیا نام گرفت.

کاتالونیا که ایالت سرحدی و پایگاه مرزی اروپای کارولژی در اسپانیای مسلمان قرون وسطی بوده و بخاطر اینکه نیروی محرک و حامی توسعه کاتالون و آراگون بین قرن دوازدهم و پانزدهم را تشکیل میداد، دارای تاریخ ممتدی است که

را در پیرنه شرقی در فرانسه، بمنزله ناحیه سرحدی برای مواجهه با اسپانیای مسلمان تجهیز نمود.

در قرن دهم هنگامی که کنت بارسلون از پادشاه فرانسه جدا شد، سلسله‌ای بنا نهاد که در کاتالونیا به مدت پنج قرن پس از آن فرمانروائی کرد. در قرن دوازدهم کنت بارسلون بخاطر وصلتی که کرد پادشاه آراگون شد. از آن زمان به بعد اتحاد کاتالونیایی - آراگونی که بنام پادشاهی آراگون نیز خوانده می‌شود، تا قسمتهای شرق شبه جزیره ایبری توسعه پیدا کرد. والن سیا، جزایر بالریک و سپس ساردین و ناپل و سیسیل را تسخیر کرد و در نهایت به یونان و آفریقای شمالی رسید. این دوران عصر درخشان فرهنگ کاتالونیایی است. از آثار برجسته هنری و فکری آنجا هنر و معماری رومانسک (ر. ک. ص ۲۹) و سپس گوتیک است و در ادبیات آثار فیلسوف و عارف قرن سیزده رامون لول و شاعر قرن پانزده اوسپاس مارچ را می‌توان نام برد.

بحرانه‌ها و از دست دادن استقلال

در قرن پانزدهم جامعه کاتالونیا بدنبال یک طاعون بزرگ با بحران جمعیت روبرو شد و انقراض سلسله اشرافی بارسلون، بحران اقتصادی سیاسی بدنبال داشت. پادشاهی آراگون به فرمانروایان کاستیلی رسید. بهنگام فرمانروائی شاهان کاتولیک، فردیناند و ایزابلا، اواخر قرن پانزدهم، پادشاهی آراگون و کاستیل متحد شدند در حالیکه هر کدام خودمختاری سیاسی خویش را حفظ کردند. این اتحاد دوفاکتو تا قرن هجدهم، هنگامی که فیلیپ پنجم قهرمان جنگ جانشینی اسپانیا و اولین شاه بوربون اسپانیا، نواحی سابق متعلق به پادشاهی آراگون را تسخیر نمود و آن را به دربار کاستیل ملحق کرد دوام یافت.

در سال ۱۷۱۴ کاتالونیا استقلال و خودمختاری خود را از دست داد و استفاده از زبان کاتالان (کاتالونیایی) در برنامه‌های آموزشی و سازمانهای اداری منع شد. ولی با وجود این از افول اقتصادی نجات یافت و به موقعیتی که بین قرون پانزدهم و هفدهم داشت رسید. تضاد بین توسعه اقتصادی که بر پایه پیشرفت‌های کشاورزی و

این قبیل بحث‌ها کاری نداریم. ناحیه‌ای که در این مقاله بآن اشاره می‌شود جامعه خودمختار کاتالونیا است که کرسی آن بارسلون است.

از نظر جغرافیائی کاتالونیا امروزه ناحیه‌ای مثلثی شکل است که از شمال با سلسله جبال پیرنه، از مشرق و جنوب با مدیترانه و از غرب با آراگون و والن سیا محدود می‌شود که توسط رودخانه ابرو و مشروب می‌گردند. دارای آب و هوای متنوع و پستی و بلندی‌های بسیار است. در شمال سلسله جبال پیرنه قرار دارد که تشکیلات آهکی آن تا جنوب کشیده شده. رشته کوه‌های متقاطع شمال شرقی و کوه‌های ساحلی مدیترانه در برابر حوضه رودخانه ابرو و دشت‌های ساحلی بصورت دو منظره کاملاً متفاوت پیش روی انسان قرار دارند. گرچه آب و هوا عموماً مدیترانه‌ای است، نواحی کوهستانی آب و هوای مناطق آلپ را دارند.

جمعیت کاتالونیا از حدود دو میلیون نفر در سال ۱۹۰۰، امروزه به شش میلیون رسیده است. این افزایش جمعیت بیشتر نتیجه مهاجرت‌هاست که تعداد کم زاد و ولد را در کاتالونیا جبران می‌کند.

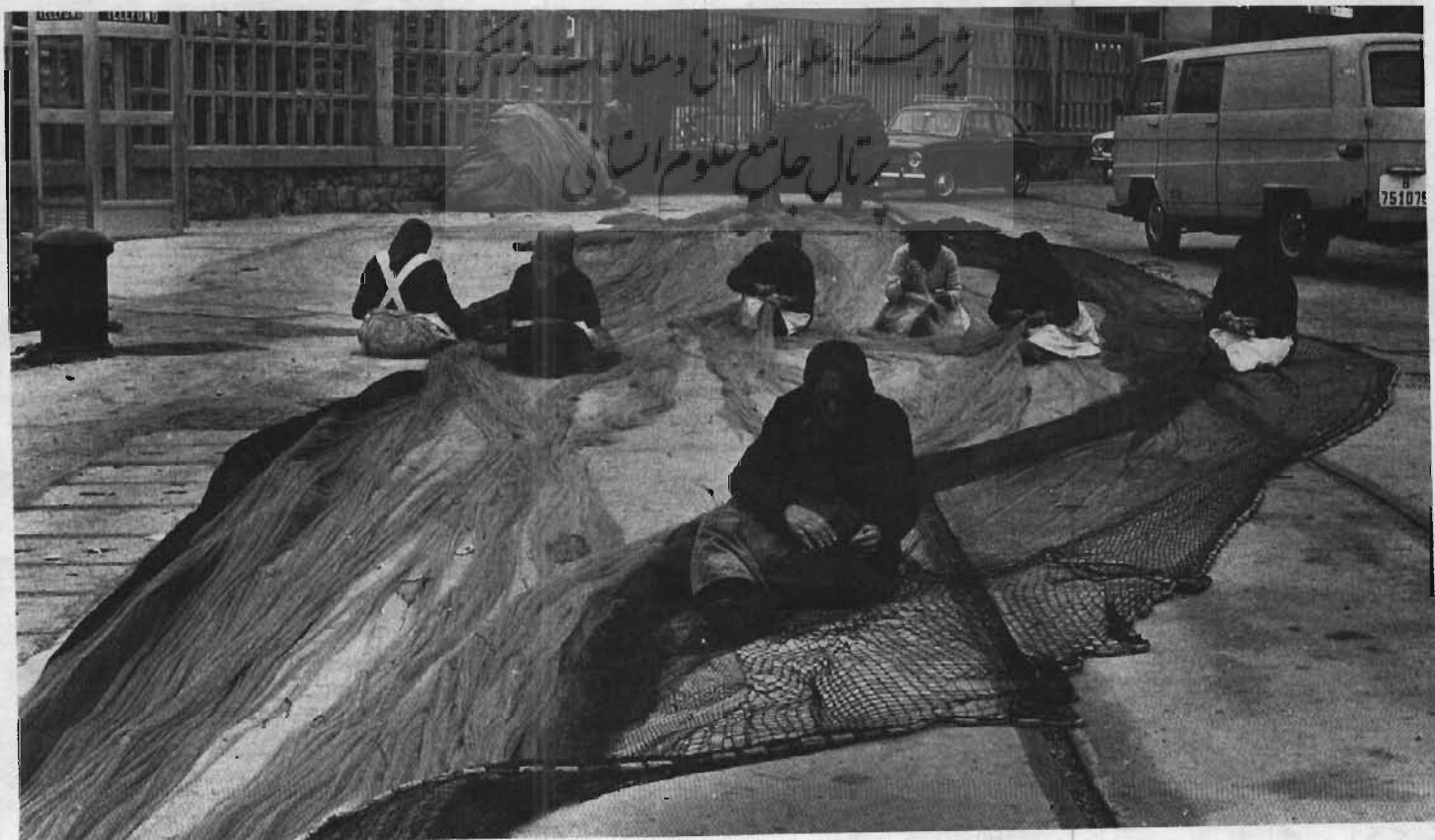
کاتالونیا از پرتحرک‌ترین مراکز اقتصادی اروپاست. کاتالونیا، همراه با مادرید و ناحیه باسک، در اقتصاد اسپانیا مقام افضل را داراست. بخش صنعت بخصوص دارای اهمیت است و از صنایع عمده آنجا صنایع پارچه، کاغذ، هنرهای گرافیک، مواد شیمیائی و ذوب فلزات و توریسم است.

سلسله‌ای که پنج قرن فرمانروائی کرد

حدود ۳۰۰۰ سال پیش این ناحیه مسکن اقوام ایبریایی بود که فنیقی‌ها و یونانی‌ها با ایشان رابطه تجارتي برقرار کرده بودند. در قرن سوم پیش از میلاد بخشی از ایالت رومی هیسپانیا شد. مانند سایر نواحی اسپانیا تمدن رومی تأثیری ماندگار بر زبان، فرهنگ و قانون کاتالونیا بر جای گذارد، حتی فنون کشاورزی و ماهیگیری را نیز از رومیها به ارث بردند.

به دنبال سقوط امپراطوری روم هیسپانیا توسط اقوام ژرمن و سپس مسورها تسخیر شد. در قرن هشتم بعد از میلاد شارلمانی تعدادی دوک‌نشین هم‌بیمان با خود

مرمت تور ماهیگیری، بندر بارسلون

کرده، منزلت خارق‌العاده‌ای به فرهنگ ما بخشیده است که مطمئناً تحسین تماشاگران را که در بازیهای المپیک سال ۱۹۹۲ در بارسلون شرکت خواهند نمود برمی‌انگیزد.

مسئله‌های مسائلی نیز وجود دارد که باعث می‌شود روی برخی از جنبه‌های این گزارش مثبت سایه افکنده شود، اما شاید وجود همین مسائل نشانه‌ای باشد از جنب و جوش حیات در کاتالونیا و توانایی آنجا برای مقابله با مشکلات در طول هزار سال آینده.

فیلسوف، عارف و نیاعر رامون لول (حدود ۱۳۱۶ - ۱۲۳۳) از بنیانگذاران ادبیات کاتالونی، غالباً از او بعنوان «پزشک نظری» یاد می‌کنند. لول زندگی خویش را به تمرکز مذهبی و مأموریت‌های تبلیغی صرف نمود. این گراور از روی یکی از نقاشی‌های یسان فرانس ون دوون توسط هنرمند ایتالیایی دومینیکوروستی تهیه شده است.

صنعتی پیش آمد و عدم قدرت‌های تصمیم‌گیرنده سیاسی دلیل اساسی بی‌ثباتی کاتالونیا در قرن نوزدهم و یکی از موجبات قطعی بحران سیاسی اسپانیاست.

استرداد حاکمیت ملی

گرچه با اعلام جمهوری کاتالونیا در سال ۱۹۳۱ ظاهراً بنظر می‌رسید بحران ایالت اسپانیایی می‌تواند با راههای دموکراتیک و با احترام به حاکمیت ملی کاتالونیا حل شود، ولی این توهم بزودی با جنگ داخلی وحشتناکی که از ۱۹۳۶ تا ۱۹۳۹ به طول انجامید از میان رفت. پس از پیروزی ژنرال فرانکو اسپانیا در معرض دیکتاتوری فاشیستی قرار گرفت که موجب از دست رفتن آزادی‌های ملی و تشکیلات حکومتی کاتالونیا و ناحیه باسک گردید.

با برقراری دموکراسی در سال ۱۹۷۵ دوباره اوضاع دگرگون شد. دو سال پس از آن کاتالونیا خودمختاری سابق خود یعنی «جنرالیتا» را به دست آورد و از ۱۹۷۹ به بعد از موهبت خودمختاری در داخل کشور پادشاهی اسپانیا برخوردار است. باین ترتیب در طی ده قرن کاتالونیا به سوی یک جامعه ملی زنده، و ملتی مصمم پیشرفت کرده و توانسته در فراز و نشیب‌های تاریخ وجود خود را تحقق بخشد.

جنبش عظیم فرهنگی

کاتالونیا امروز می‌تواند هزارمین سالگرد استقلال سیاسی خود را با آرامش و خیالی راحت جشن بگیرد. گرچه از سال ۱۹۷۷ فقط دوازده سال می‌گذرد بایستی یادآوری کنیم که کاتالونیا برای مدت سه قرن از خودمختاری و دموکراسی بهره‌چندانی نداشته است. زبان کاتالان موقعیت خود را بعنوان زبان رسمی در سرتاسر اسپانیای کاستیلی باز یافته است، در تمام مؤسسات آموزشی تعلیم داده می‌شود و از رادیو و تلویزیون مدت زمان بیشتری پخش می‌شود. ادبیات کاتالونایی نه تنها در منطقه و با انتشار بیش از ۴۵۰۰ کتاب در سال به زبان کاتالان پیشرفت سریعی نموده بلکه در سایر مناطق نیز بخاطر ترجمه‌های آثار نویسندگان بزرگ قرون وسطی و کلاسیک، مانند رامون لول، برنت مگ، اوسپاس مارچ، خوانو مارتورل و نیز ترجمه نویسندگان معاصر مانند یورپ کارنر، سالوادور اسپریو، ج. و. فویکس، مرسه رود وودا و خوان پروچو به زبانهای اسپانیایی، انگلیسی، فرانسه و سایر زبانها این پیشرفت بچشم می‌خورد.

هنر کاتالان که در این قرن چهره‌های مشهوری مانند گودی معمار، پساو (پابلو کاسال موسیقیدان و خوان میرو، سالوادور دالی و انتونی تاپیه نقاش بدنیا عرضه

فرانچسک والر دو، نویسنده کاتالونایی و متخصص تعلیم و تربیت، بنیانگذار «گروه جامعه‌شناسی زبان کاتالونایی» و سردبیر نشریه Treballs de Sociolinguística Catalana است.

کارخانه اتوموبیل‌سازی، بارسلون

